

Den næste sag på dagsordenen var:

15) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 113:

Forslag til folketingsbeslutning om energiafgifter for momsregistrerede virksomheder.

Af Tinning (VS) m.fl.

(Fremsat 30/1 87).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 16-19 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

16) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 114:

Forslag til folketingsbeslutning om udnyttelse af biomasseenergi og vedvarende energikilder.

Af Tinning (VS) m.fl.

(Fremsat 30/1 87).

17) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 115:

Forslag til folketingsbeslutning om elbesparelser.

Af Tinning (VS) m.fl.

(Fremsat 30/1 87).

18) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 116:

Forslag til folketingsbeslutning om offentlig produktion af halmfyr.

Af Tinning (VS) m.fl.

(Fremsat 30/1 87).

19) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 117:

Forslag til folketingsbeslutning om prøvestation for halmfyr og halmforgasningsanlæg.

Af Tinning (VS) m.fl.

(Fremsat 30/1 87).

Forslagene sættes til forhandling.

Forhandling

Energiministeren (Svend Erik Hovmand):

De fem forslag til folketingsbeslutning fra VS, vi har til behandling her i dag, udgør en samlet pakke af energipolitiske initiativer. Vi skal senere i dag behandle et beslutningsforslag fra SF om begrænsning af elforbruget,

som indeholder forslag, der på nogle punkter falder sammen med forslagene fra VS. Jeg vil derfor vente med mere uddybende bemærkninger om de af VS foreslåede initiativer til elbesparelser, indtil vi skal behandle SFs beslutningsforslag.

Generelt vil jeg imidlertid sige om alle forslagene, både dem fra SF og dem fra VS, at de indeholder en række punkter, hvor vi allerede har taget, eller er i gang med at tage væsentlige initiativer. Det drejer sig dels om øget anvendelse af hjemlig energi, om energibesparelser generelt og om elbesparelser specielt, dels om mere, hvad skal vi sige, yderliggående ideologiske tiltag, f.eks. forbud mod elvarme, afgift på erhvervslivets og arbejdspladsernes energiforbrug og offentlig produktionsvirksomhed, alle sammen forslag, regeringen selvsagt ikke kan tilslutte sig.

Den pakke af energipolitiske initiativer, VS har fremlagt, tjener ifølge forslagsstillerne selv tre hovedformål: for det første skal der gøres en ekstra indsats for en øget udnyttelse af især halm og gylle til energiformål, for det andet skal der gøres en ekstra indsats for elbesparelser, især for mindsket produktion på konventionelle elværker, og for det tredje skal erhvervsvirksomhedernes incitament til energibesparende investeringer øges ved indførelse af energiafgifter for erhvervslivet. Det er samtidig tanken, at provenuet fra disse afgifter bør finansiere udgifterne under de to første punkter.

Disse tre hovedformål ønsker VS altså tilgodeset ved fremlæggelsen af ikke mindre end fem beslutningsforslag, som hver for sig har en, må jeg sige det, imponerende detaljeringsgrad.

Inden jeg begynder at knytte bemærkninger til de enkelte forslag, vil jeg gerne ganske kort redegøre for min generelle opfattelse af denne VS-energipakke og af de hovedformål, som ønskes tilgodeset.

Hvis vi tager de to første hovedformål, VS-forslagsstillerne har fremhævet, mener jeg som sagt, at vi allerede i vidt omfang har taget en række initiativer, som helt klart medfører, at der fremover skal gøres en ekstra indsats for at udnytte vores egne, lokale energiressourcer, for at fremme energibesparelser, i særdeleshed elbesparelser, og for at mindske behovet for elproduktion på store konventionelle kulfyrede kraftværker.

[Energiministeren]

Jeg skal heller ikke undlade at gøre opmærksom på en række af de initiativer, vi allerede har taget bare inden for det sidste års tid, f.eks. nye finansieringsregler, nye tilskudsregler, afgiftsfritagelse for indenlandske brændsler, en haldmdrejebog, forsøgsprogram for decentrale kraftvarmeværker, forstærket indsats for elbesparelser, biogashandlingsplan, vindmølleaftale. Alle disse initiativer er netop kendetegnet ved, at de fremmer anvendelsen af egne ressourcer, mindsker energiforbruget og mindsker belastningen af vores miljø.

Regeringen er ikke enig i VS-forslaget om, at også erhvervslivet skal betale energiafgifter, som jeg nævnte det før. Her er der tale om en sammenkædning – man siger, at energiafgifterne skal bruges til at finansiere energibesparelser – som regeringen anser for yderst uheldig i forhold til de økonomiske problemer, vi har i Danmark, og som også i forhold til de energipolitiske problemstillinger er meget problematiske.

Energiafgiftsforhøjelserne var nødvendige for at undgå en kraftig stigning i det private forbrug herhjemme som følge af olieprisfald og dollarkursfald og dermed undgå en yderligere forværring af vores betalingsbalance, som en forbrugsstigning ville have resulteret i.

Samtidig har afgiftsforhøjelserne haft nogle bivirkninger, som set i et energipolitisk perspektiv er positive, idet forhøjelserne sikrer en rolig og en stabil udvikling på energiområdet, der muliggør, at de grundlæggende energipolitiske mål kan fastholdes.

Men det er forkert kun at se energiafgifter i en snæver energimæssig sammenhæng. Afgifterne tjener i høj grad også overordnede økonomiske og politiske hensyn, og her er det helt klart regeringens opfattelse, at indførelse af energiafgifter på erhvervslivets energiforbrug vil forværre og ikke forbedre betalingsbalanceproblemerne i den danske økonomi.

Forslagsstillerne opfatter tilsyneladende selv deres forslag om afgifter på erhvervslivets energiforbrug som en håndsrækning til industrien. Jeg er overbevist om, at virksomhederne vil betakke sig for en sådan håndsrækning, som vil medføre, at virksomhedernes brændselsudgifter i mange tilfælde næsten fordobles i forhold til deres udenlandske konkurrenters.

At der er tale om en ganske betydelig samlet omkostningsstigning, fremgår af forslagsstillernes egne bemærkninger, idet der regnes med et årligt provenu i milliardklassen. Hvad det vil betyde i forringet konkurrenceevne og i øget arbejdsløshed, har vi desværre ikke fået nogen beregninger af, når vi kigger bemærkningerne til forslagene igennem.

Jeg skal herefter knytte nogle korte bemærkninger til de enkelte beslutningsforslag.

Først nr. B 113 om energiafgifter for momsregistrerede virksomheder. Forslaget har jeg allerede i vidt omfang været inde på. Regeringen kan som nævnt ikke gå ind for, at støtten til vedvarende energi kædes direkte sammen til ordninger, der medfører en umiddelbar forværring af konkurrenceevnen og dermed af betalingsbalancen og beskæftigelsesproblemerne her i landet.

Jeg vil endvidere påpege, at en gennemførelse af forslaget ville resultere i omfattende administrative opgaver. Det gælder især forslaget om, at myndighederne skulle til for samtlige virksomheder at gennemgå analyser af mulighederne for energibesparelser, forsyningsomlægning m.m. forinden udbetaling af refusion for energiafgifter. Alene dette enkelte punkt i forslaget tror jeg vil kræve en voldsom personalemæssig forøgelse i den offentlige sektor.

Ifølge forslaget punkt 5 ønsker VS samtidig, at et udredningsarbejde skal danne grundlag for beslutning om fortsat afgiftsrefusion, eller at produktionen på særlig energitunge virksomheder skal omlægges. Hvem der skal stå for et sådant udredningsarbejde, og hvilke præmisser det skal hvile på, fremgår ikke. Jeg tror, at virksomhederne selv er de bedste til at tilrettelægge produktionsprocesserne vedrørende de varer, forbrugeren ønsker produceret. Det er derimod samfundets opgave at sikre, at miljø- og energihensyn varetages gennem de ydre betingelser for produktionen, som myndighederne har indflydelse på, bl.a. via reglerne på miljø- og energiområdet.

Forslag nr. B 114 drejer sig om udnyttelse af biomasseenergi og vedvarende energikilder. Jeg er enig i, sådan som jeg kraftigt understregede det under den energipolitiske diskussion, vi havde her i Tinget for nogen tid siden, at det er særdeles fornuftigt at bygge et samspil op på miljøhensyn på den ene side og energihensyn på den anden.

[Energiministeren]

Jeg er imidlertid uenig i det økonomiske omfang af handlingsplanen, og jeg mener, at timingen er forkert for så vidt angår forslaget om anlægstøtte til biogasanlæg. Vi må se i øjnene, at det endnu er uafklaret, hvorvidt biogasfællesanlæg kan etableres med en rimelig økonomisk rentabilitet.

På baggrund af den vedtagne NPO-handlingsplan nedsatte jeg for et halvt års tid siden efter samråd med miljøministeren og landbrugsministeren et koordinationsudvalg for biogasfællesanlæg, det såkaldte Ølgaard-udvalg. Jeg har netop modtaget udvalgets statusrapport, som straks vil blive offentliggjort, og jeg forventer, at udvalget i løbet af april måned i år har færdigudarbejdet en egentlig handlingsplan for etablering af afprøvning af fællesbiogasanlæg i Danmark. Handlingsplanen indebærer udbetaling af statsstøtte og ordning af energiøkonomiske enkeltprojekter til et antal demonstrationsanlæg.

I denne forbindelse er det min opfattelse, at det ville være højst uhensigtsmæssigt at vedtage et forslag, som kan indebære udbetaling af milliardbeløb til anlæg, som risikerer at påføre forbrugerne og selskaberne store økonomiske tab, bl.a. fordi anlæggene endnu befinder sig på et tidligt forsøgs- og udviklingstrin. Jeg tror i det hele taget, vi skal være meget opmærksom på, at vi ikke kommer til at gøre den vedvarende energi en bjørnetjeneste ved at sætte projekter i gang, som ikke viser sig økonomisk rentable, eller som ikke viser sig bæredygtige i det hele taget ud fra andre hensyn.

Jeg synes, det er vigtigt, at vi gør en indsats på dette område, og jeg har selv lagt megen vægt på at gøre en hurtig, en omfattende og en effektiv indsats. Men det er også vigtigt, at vi bevarer en vis realisme på dette vigtige felt.

Med hensyn til sol og vind er der også i 1987 blevet givet anlægstilskud til disse anlægstyper. Jeg forventer, at der i 1987 vil blive anvendt mere end de 25 mill. kr., som er forudsat i VS' handlingsplan. Jeg kan således oplyse, at der over den generelle tilskudsordning for vedvarende energi blev givet tilsagn om ca. 40 mill. kr. til sol og vind i 1986.

Inden for anvendelsen af vedvarende energi i offentlige bygninger gennemføres allerede et væsentligt projekt om anvendelsen af solenergi. Det er finansieret af både

Energiministeriet og Teknologistyrelsens VE-ordning.

Med hensyn til anvendelsen af overskudshalm skal jeg pege på oprettelsen af et videncenter for halm- og flisfyring, der er samfinansieret af Energiministeriet og Teknologistyrelsens VE-ordning. Dette center har til formål aktivt at være fødselshjælper for store halm- og flisfyrværker. Jeg har herudover taget initiativ til udgivelsen af en halmdrejebog og en mere teknisk betonet halmpublication, som begge ventes færdige i næste måned. Jeg kan desuden oplyse, at der i 1987 bliver givet 15 pct. – det er første gang i Danmark – i tilskud til nye fjernvarmenet i forbindelse med etablering af fjernvarmeanlæg, der udnytter lokale energiressourcer.

Etablering af halmvarmeværker er således inde i en positiv udvikling. Allerede i dag kan vi konstatere, at der er etableret omkring 30 større anlæg. 10 andre er på vej, og endnu flere er i støbeskeen.

Forslaget om førsteprioritet til decentrale kraftvarmeværker samt om at pålægge amter og kommuner at medvirke til kollektiv anvendelse af overskudshalm er allerede tilgodeset ved gennemførelse af eludbygningsaftalen mellem elværkerne og Socialdemokratiet om etablering af 460 MW eleffekt baseret på decentrale kraftvarmeværker samt ved udstedelsen i marts 1985 af de nye retningslinjer for prioritering af indenlandske energiressourcer.

Med hensyn til nedsættelse af et særligt råd for vedvarende energi med selvstændig bevillingskompetence er jeg lidt forundret over dette forslag. Vi har jo i forvejen et sådant råd under Teknologirådet. Energiministeriet har et godt samarbejde med dette, og der har i flere projekter – vi har nævnt nogle af dem i dag – været tale om samfinansiering mellem Teknologirådets og Energiministeriets støtteordninger.

Må jeg om beslutningsforslag nr. B 115, om elbesparelser, sige, at dette forslag lægger op til et program, der skal sikre størst mulig reduktion af det danske elforbrug. Programmet skal ifølge forslaget kombinere lovgivning, tilskud og forskningsindsats.

Jeg har altid ment, at der skulle gøres en ekstra indsats for elbesparelser. Faktisk tog jeg som noget af det allerførste efter min tiltræden som minister en række initiativer på dette område. Jeg kan til forslagsstillernes

[Energiministeren]

oplysning gøre opmærksom på, at vi allerede er midt i et par omfattende sparekampagner, som dækker hele landet. Det drejer sig om en målrettet indsats dels over for erhvervslivet, dels over for det offentlige energiforbrug. Det fremgår desuden allerede af aftalen mellem regeringen og Socialdemokratiet om den fremtidige eludbygning, at energibesparelser og specielt elbesparelser indgår som et væsentligt element, der skal fremmes.

Ligesom med det foregående beslutningsforslag mener jeg ikke, vi blot hovedkulds skal kaste os ud i en lang række initiativer, inden vi nærmere har undersøgt, hvor der er mest at hente med hensyn til besparelser, og hvilke teknologier og styringsmidler det er mest hensigtsmæssigt at bruge. Derfor har vi i forlængelse af elaftalen ønsket at få afklaret disse spørgsmål i et energiforskningsprojekt under titlen »Muligheder for elbesparelser«, som netop er sat i gang. Mange af de elementer, der er anført i bemærkningerne til beslutningsforslaget, vil helt naturligt indgå i projektets undersøgelser.

Med hensyn til beslutningsforslagets program for en forøget indsats vedrørende forskning og udvikling skal jeg bemærke, at der i de løbende energiforskningsprogrammer bevidst i de seneste fem år er blevet satset på projekter, der også medfører elbesparelser. Det kan således nævnes, at i programområdet Industrielle processer og apparater udgør de projekter, der har indflydelse på elforbruget, i gennemsnit ca. 40 pct. af tilsagnsbeløbet. Det skal også tilføjes, at denne andel af de årlige bevillinger i de senere år har været stigende.

Endelig skal det nævnes, at mange af de konkrete forslag, der er anført i bemærkningerne, mere eller mindre er undersøgt. Der vil i løbende programmer fortsat findes plads til relevante forskningsprojekter vedrørende elbesparelser.

Beslutningsforslag nr. B 116 om offentlig produktion af halmfyr. Om forslaget om etablering af en offentlig produktion af halmfyr skal jeg med det samme bemærke, at jeg ikke finder oprettelsen af offentligt finansierede produktionsselskaber på dette område hensigtsmæssig endsige nødvendig. Der findes som bekendt allerede adskillige danske virksomheder, som er i stand til at dække markedet med halmfyr og komponenter, der fuldt ud kan leve op til de tekniske og miljømæssige

krav, der kan stilles i dag. Den tekniske viden inden for området findes allerede i disse virksomheder, og erfaringerne viser, at den nødvendige knowhow ikke kan skabes i en ny virksomhed fra den ene dag til den anden.

Hertil kommer, at konkurrencen på området i forvejen er hård og stiller betydelige krav til en løbende kvalitetsforbedring af virksomhedernes produkter. Jeg tror derfor ikke, at en ny offentligt støttet virksomhed vil kunne bidrage yderligere til den kvalitetskonkurrence, som forslagsstillerne ønsker sig. Man kunne måske sige, at tværtimod vil en sådan virksomhed kunne forringe et i forvejen begrænset marked og herved medvirke til at forhindre den nødvendige produktudvikling og rationalisering hos de eksisterende fabrikanter på området, ikke mindst til skade for forbrugerne.

Beslutningsforslag nr. B 117 om prøvestation for halmfyr og halmforgasningsanlæg er det sidste, jeg skal omtale. Dette forslag mener jeg heller ikke at kunne tilslutte mig. Den nuværende prøvestation for biomasse har ikke ophørt med at fungere som prøvestation for halmfyr, men det er klart, at eftersom tilskudsordningen for halmfyr er faldet væk, er aktiviteten ikke længere så stor, fordi tilskyndelsen til afprøvninger er blevet mindre. Derudover afprøves individuelle gårdfyr på Statens Jordbrugstekniske Forsøg i lighed med andre former for teknisk udstyr og maskiner til brug i landbruget.

For halmfyringsanlægs vedkommende hersker der stadig megen teknisk og økonomisk usikkerhed. Inden for energiforskningsprogrammet er vi ved at afslutte en undersøgelse af disse forhold for at få klærlagt, om der er behov for yderligere forskning og i givet fald dennes retning. I den forbindelse afholdes der den 19. marts i år en høring i København om klassifikation med deltagelse af fremtrædende svenske forskere, planlæggere og industrifolk, der vil fremlægge deres synspunkter og erfaringer.

Der findes megen viden om forgasning, men desværre ikke så meget, som man måske kunne ønske sig. Vi er her på et område, hvor vi er parat til, når vi ved, hvor vi skal satse, også at satse yderligere midler.

Sammenfattende skal jeg til slut sige, at de forslag, som vi her har fået præsenteret, og som jeg synes er overordentlig detaljerede og

[Energiministeren]

meget omfattende, som jeg nævnte det i indledningen dels indeholder en række punkter, hvor vi allerede har taget eller er i gang med at tage initiativer, dels drejer sig om nogle – hvad skal vi sige – ideologiske tiltag, som vi ikke vil kunne tilslutte os.

Helge Mortensen (S):

På de områder, som disse beslutningsforslag omfatter, er der generelt taget en række initiativer, først og fremmest igennem den aftale, som Socialdemokratiet har med regeringen om disse ting. Det er da heller ikke undgået forslagsstillernes opmærksomhed, idet de er hyppigt nævnt i bemærkningerne til forslagene, og jeg vil godt hæfte mig lidt ved nogle af dem.

I bemærkningerne til beslutningsforslag nr. B 114 om udnyttelse af biomasseenergi og vedvarende energikilder skriver VS om Socialdemokratiets aftale med regeringen, at der er lagt op til, at 100 MW af den fremtidige eludbygning skal indføres gennem forsøgsanlæg af kraftvarmetypen. De resterende 900 MW skal, skriver man, tilsyneladende alene dækkes via etablering af nye store kraftværksenheder.

Det er en helt forkert fremstilling. I aftalen indgår både 100 MW vindkraft og de 400 MW decentral kraftvarme i de i alt 1.000 MW, som vi regner med at skulle tage stilling til her i 1980'erne. Der er tale om nogle skønsmæssige størrelser, og vi ønsker at se resultatet af indsatsen af elbesparelserne, før vi finder det acceptabelt at tage stilling til nye store enheder i kraftvarmeværkerne, sådan som det skrives i bemærkningerne.

Der er således mere udvikling i aftalens indhold, end VS har antaget i sin begrundelse for forslaget. Desuden bygger VS på den efter vores opfattelse fejlagtige antagelse, at vedvarende energi helt kan erstatte alle de bestående energiformer. Det skriver man bl.a. i bemærkningerne på side 5, 1. spalte, hvorfra jeg vil citere:

»Den fortsatte udbygning af dansk energiforsyning skal alene ske ved etablering af vindmølleparker, enkeltmøller samt lokale kraftvarmeanlæg baseret på lokale energiresourcer som f.eks. halm, vind og biogas. Endvidere skal nedslidte eksisterende energi-anlæg løbende erstattes af lokal kraftvarmeudbygning.«

De samme forudsætninger er i øvrigt gentaget i beslutningsforslag nr. B 116 om offentlig produktion af halmfyf.

Der er med vedvarende energi ikke tale om, at man helt og holdent kan afløse de bestående kraftværker. Derfor må og kan vi naturligvis ikke afskrive muligheden eller nødvendigheden af, at gamle og nedslidte enheder af bestående værker erstattes med nye. Men først og fremmest drejer det sig om, at alle muligheder for energibesparelser, for anvendelse af vedvarende energi og for udvikling af decentrale kraftvarmeværker tages i anvendelse og udnyttes til det maksimale.

Vi ønsker at accelerere en sådan udvikling på dette felt. Derfor stillede vi bl.a. ændringsforslag til finansloven om flere penge til disse formål, men på det tidspunkt i al fald var de Radikale ikke indstillet på sådanne bevillinger, som jo ellers ville have forårsaget en udvikling i samme retning som den, VS her giver udtryk for.

Vi er meget enige med VS i det fornuftige i, at alle involverede ministerier og styrelser skal trække på samme hammel. Hovedproblemet er først og fremmest, at der er skåret betydeligt ned i tilskudsordningerne, der kunne fremme en sådan udvikling. Derfor strander konkrete ideer og projekter, som det netop er beskrevet i bemærkningerne til VS' forslag.

Før regeringsskiftet var der et sådant sammenhængende udviklings- og støtteprogram under opbygning, og det er vi i Socialdemokratiet stadig med på, så snart og så hurtigt der er politisk mulighed herfor.

Forslaget ledsages af en række regneeksempler, som VS uden videre lægger til grund for en række konkrete og detaljerede forslag. Her vil vi godt advare forslagsstillerne, idet perspektiverne i anvendelsen af vedvarende energi endnu er betydelig mere forskningsprægede, end de er konkrete. Derfor er det forkert at håndtere denne sag, som om det alene er de politiske beslutninger, der mangler; der er jo faktisk også en række tekniske og fysiske problemer, som skal overvindes. Den bedste form for statsstøtte er finansiering af forsknings- og udviklingsarbejder på dette område.

VS siger, at man ikke ser nogen grund til, at elværkerne skal stoppe udbygningen af vindkraftanlæg med de i aftalen mellem So-

[Helge Mortensen]

cialdemokratiet og regeringen aftalte 100 MW. Det er vi enige med VS i. Vi mener heller ikke, at elværkerne skal stoppe her, og vi vil meget gerne snarest muligt tage initiativ til forhandlinger om tilrettelæggelsen af den næste runde for udbygningen af vindkraft.

I den forbindelse vil vi også tage skridt til en afklaring af placeringen af de fremtidige store vindmøller og vindmølleparker. Vi mener, det er nødvendigt, at der udarbejdes direktiver med hensyn til den fremtidige placings muligheder. Vi må også fra centralt hold, altså fra Folketinget og fra regeringen, tage et medansvar for de store vindmølleanlægs placering tilpasset hensyn til natur og miljø. Dette arbejde må vi tage fat på og få afsluttet, så planlægningen ikke kommer til at træde hindrende i vejen for udviklingen.

Vi synes, det er i orden at stille krav til de offentlige bygninger om vedvarende energi, men vi synes måske nok, der er lidt for meget Ebberød Bank i, at det offentlige skal give tilskud til det offentlige, som det er beskrevet i forslaget.

Vi må endvidere sige til VS, at vi ikke kan give tilslutning til det foreslåede VE-råd, Vedvarende Energi-råd.

Efter vores opfattelse er det, man stærkest kan ønske sig for at indfri det formål, som VS har, at få integreret opgaven med vedvarende energi, få den centralt placeret i selve energiadministrationen eller -administrationerne, sådan som det også er beskrevet i forslaget, i prioriteringen af opgaverne og i tildelingen af ressourcerne.

Vedrørende elbesparelser, beslutningsforslag nr. B 115, skal jeg først og fremmest henvise til, at Socialdemokratiet og regeringen i aftalen af 6. juni 1986 er enige om et forskningsprojekt på området.

I aftalen er det i øvrigt også aftalt, at Energisparerådet skal sikres den nødvendige baggrund for at være med i dette arbejde. Her har ministeren udsultet udvalget. Det har vi påtalt, og det vil vi gerne benytte lejligheden til at påtale også her. Der må og skal ofres betydelig flere ressourcer på arbejdet med at gennemføre energibesparelser og de nødvendige styringsmekanismer, der følger med sådanne energibesparelser, for at de kan føres ud i livet.

Hovedideen med forskningsprojektet, som er aftalt, er, at der skal formuleres sådanne

indgreb, at det rent faktisk også sikrer, at der kommer besparelser. Vi ønsker ikke kun de tekniske og teoretiske muligheder for besparelser listet op, men også en belysning af alle de faktiske muligheder, der skal være til administrativt og lovgivningsmæssigt at sikre, at besparelserne bliver ført ud i livet.

Om offentlig produktion af halmfyr, beslutningsforslag nr. B 116, må vi sige, at her kan vi ikke medvirke, ikke fordi vi, som ministeren tilkendegav, absolut ikke kan se, at det kan være en fordel med offentlig produktion, men fordi vi faktisk er enige med ministeren i, at de tilstødende problemer, der er på hele udviklingsområdet, ikke er så udviklede, at dette forslag konkret kan nyde fremme.

Kedelfabrikkerne repræsenterende selv den ypperste ekspertise på området må også i dag erkende, at det er svært at brænde halm af på den rigtige måde, og der er endnu kun ganske få anlæg i drift. Fremtiden vil kræve, at halmen skal danne grundlag for kraftvarmeproduktion, altså også for elproduktion. Det vil betyde, at der skal betydelig højere tryk og temperaturer til, end når man fyrer til fjernvarme alene.

Til gengæld kan jeg sige til forslagsstillerne, at ved placeringen af et forsøgsanlæg for halmfyr vil vi meget gerne være imødekommende og se nærmere på mulighederne for at placere dette i Nakskov.

Svend Åge Petersen (KF):

Der er som bekendt tale om de fem VS-forslag på energiområdet, og jeg vil tage dem successivt startende med B 113, forslaget om energifgifter for momsregistrerede virksomheder.

Vi føler, at der er tale om et helt urimeligt beslutningsforslag, hvor hovedformålet må være en politisk markering. Det er naturligvis ærgerligt for VS at måtte konstatere, at firkloverregeringen meget bevidst har undladt at lægge afgift på energiforbruget i vore virksomheder og derved har skabt grundlag for, at danske virksomheder kan producere varer og tjenesteydelser til konkurrencedygtige priser, også i forhold til de udenlandske producenter.

Regeringens holdning er således til gavn for erhvervslivet og dermed også for den danske forbruger. For realiteten, som VS ik-

[Svend Åge Petersen]

ke nævner med et ord i bemærkningerne til beslutningsforslaget, er, at en forøget energipris naturligvis vil medføre tilsvarende prisstigninger på de producerede varer til skade for såvel vor eksport som også de danske forbrugere.

Ønsker man i VS ikke at se denne kendsgerning i øjnene, eller er det blot endnu et bevis for, at man i VS totalt mangler realitetssans og i hvert fald mangler indsigt i erhvervslivets grundlæggende forhold, hvad angår prisdannelsen for produkterne?

I bemærkningerne får VS ikke uventet bragt landbruget i skudlinjen med hensyn til forurening. Det er en helt overflødig bemærkning, som vel egentlig bare er et synligt tegn på VS' negative indstilling til landbruget. For under omtalen af de påståede ulemper ved de meget lave energipriser står der:

»Ligeledes stiller dette sig i vejen for en miljømæssigt forsvarlig udvikling med hensyn til kulforureningen og landbrugets forurening.«

Det er virkelig for dårligt at postulere, at man i landbruget forurener, fordi energipriserne er lave. Det må være det, man skal læse af teksten.

VS oplyser, at beslutningsforslaget vil medføre et afgiftsprovener på 3,7 mia. kr. Hurra, kunne man måske sige. Ja, ja, dette store beløb skal ikke gå i statskassen. Nej, det skal bruges til at finansiere udnyttelse af biomasseenergi og vedvarende energikilder. Det vender vi tilbage til under beslutningsforslag nr. B 114.

I Det Konservative Folkeparti ønsker vi ikke at forringe vort erhvervslivs konkurrenceevne, og vi ønsker heller ikke, at forbrugerpriserne skal stige som følge af en afgift på energiforbrug til erhvervslivets virksomheder. Derfor kan vi naturligvis ikke gå ind for dette beslutningsforslag.

Det næste, jeg vil tage fat på, er beslutningsforslag nr. B 114 om udnyttelse af biomasseenergi og vedvarende energikilder.

På trods af, at regeringen og Socialdemokratiet allerede i sommeren 1986 færdiggjorde et forlig om vores fremtidige energiforsyning, ønsker VS med dette beslutningsforslag at markere, at der skal gøres en langt større indsats på området med biomasseenergi og vedvarende energikilder. En sådan meget forøget indsats koster penge, mange penge, men VS har skam også et forslag til, hvordan

disse milliarder – for der er tale om milliarder – skal fremskaffes. Man vil nemlig bruge nogle af de 3,7 mia. kr., som en afgift på energiforbrug til erhvervsvirksomhederne ifølge VS' eget forslag nr. B 113 vil indbringe.

Det vil efter vor opfattelse være uforvarsomt at investere så mange penge her og nu i traditionelle og utraditionelle metoder til udnyttelse af de lokale og vedvarende energikilder. Vi føler, at vor viden og erfaring endnu er for lille, og forbrugerne ville med god grund kunne skælde os ud for at bruge forøgede energiafgifter på tvivlsomme udviklingsprojekter.

Af og til er der noget, der bliver gjort anderledes, og det kan være helt forfriskende at se, at der som bilag til bemærkningerne her er vedlagt en skrivelse fra Dansk Smedemesterforening til energiministeren. Denne skrivelse omtaler ikke uventet foreningens interesse for, at der sker en fortsat udvikling af biogasanlæg i Danmark. Jeg vil gerne citere et par linjer fra denne skrivelse, som meget klart viser, hvordan smedemesterforeningen vurderer biogasanlæggenes udviklingsstade:

»Uden stærkt forbedrede tilskudsmuligheder til købere af anlæg og til producenter af forsøgsanlæg kan man ikke bringe udviklingen positivt i gang.«

Jeg bemærker, at der ikke står, at man ikke kan få udviklingen til at fortsætte; der står, at man kan ikke bringe udviklingen i gang. Det er en forskel.

I Det Konservative Folkeparti er vi ikke overraskende tilfredse med den udbygningstakt inden for området med vedvarende energikilder, som omtalte aftale mellem regeringen og Socialdemokratiet medfører, og derfor kan vi ikke gå ind for dette beslutningsforslag fra VS.

Det tredje beslutningsforslag er nr. B 115 om elbesparelser. Vi er enige i, at der også fremover skal ske elbesparelser i Danmark, naturligvis, og også gerne med endnu større virkning end det, der hidtil er opnået, selv om vi på dette område bestemt ikke har grund til at skamme os over den allerede opnåede udvikling i Danmark. Men vi er ikke enige med VS om, hvordan sådanne elbesparelser skal opnås.

Det er vor opfattelse, at det allerbedste incitament for producenterne til at udvikle og fremstille produkter med mindst muligt

[Svend Åge Petersen]

energiforbrug faktisk er at imødekomme forbrugernes krav. Den konkurrence, der er mellem f.eks. køleskabsproducenter om at fremstille køleskabe med det laveste energiforbrug, er den bedste garanti for, at udviklingen går i den ønskede retning.

Derfor er dette VS-beslutningsforslag, der, hvis jeg skal sige det lidt drilsk, mest af alt ligner en afskrift af en forskningsrapport og som sådan ville være velegnet til et indlæg på en energibesparelseskonference, i bedste fald værdiløst, i værste fald til stor skade for dansk erhvervslivs frie og konkurrenceprægede udfoldelsesmuligheder.

I Det Konservative Folkeparti har vi ikke just som hovedformål at give lovpåbud og -forbud, som der står i bemærkningerne, og heller ikke at styre og regulere, at skabe forhindringer for det frie erhvervsliv og slet ikke at anvende skatte- og afgiftskroner på mere eller mindre gennemtænkte støtteordninger. Derfor synes vi ikke om dette beslutningsforslag.

Det næste er nr. B 116, forslag til folketingsbeslutning om offentlig produktion af halmfyr. Til dette forslag må vi i Det Konservative Folkeparti sige med store bogstaver: nej tak.

Adskillige danske virksomheder fremstiller allerede i dag halmfyr, der ved løbende udvikling bliver stadig bedre og stadig mere miljøvenlige. Derfor ville det være helt tåbeligt, at der for offentlige midler skulle iværksettes en produktion af halmfyr. Det kan vi naturligvis ikke gå ind for.

Offentlig indblanding inden for energisektoren har vi ikke de bedste erfaringer med, og når enkelte af de regionale naturgasselskaber forsøger at rode sig ind på området med biogas og fyring med flis og halmfyr, kunne man få det indtryk, at det var tiltag, der ville passe fint med VS' holdning til at skabe begrænsninger og reguleringer for det private erhvervsliv med det formål at få forøget nationalisering inden for energisektoren.

Men beslutningsforslaget kunne egentlig lige så godt hedde »Hvordan man nationaliserer danske halmfyrfabrikanter«, for i bemærkningerne står der:

»VS betragter det i øvrigt som en selvfølge, at lønmodtagerpartierne i Folketinget henstiller til A/S Dan Halm« – jeg går ud fra, at det er det nyopfundne VS-firma – »at tildele de ansatte en vital bestemmelsesret.

En anstændig tryghedsaftale for medarbejderne turde være et minimumskrav på en virksomhed ejet af det offentlige og lønmodtagerkapital...«.

Med andre ord er det meningen, at der her skal være en såkaldt anstændig tryghedsaftale for medarbejderne i den foreslåede offentlige virksomhed. Det er da i hvert fald klart formuleret. Men det er måske nok vigtigere at komme med et forslag til, hvad der skal ske med de medarbejdere, der som direkte følge af en sådan offentlig produktion bliver overflødige på deres nuværende arbejdspladser og derfor ryger ud i arbejdsløsheden. Hvor skal disse mennesker gå hen? Hvad skal der ske med dem? Det var måske værd at få et bud på det fra forslagsstillerne.

Når VS taler om lønmodtagerpartierne i Folketinget, så vil jeg gerne fastslå, at vi i det næststørste danske lønmodtagerparti, Det Konservative Folkeparti, absolut ikke kan gå ind for dette nationaliseringsforslag fra VS.

Det sidste forslag er forslaget om en prøvestation for halmfyr og halmforgasningsanlæg, nr. B 117. Også dette forslag drejer sig om at få brugt nogle offentlige midler. Her skal oprettes en prøvestation for halmfyr og halmforgasningsanlæg, som der efter energiministerens opfattelse for nærværende slet ikke er behov for.

Der findes allerede en igangværende prøvestation, og der foretages også afprøvning af almindelige landbrugshalmforbrændingsanlæg på Statens Jordbrugstekniske Forsøg.

For så vidt gælder afprøvning af halmforgasningsanlæg vil vi foreslå at afvente en undersøgelse fra Energiministeriet, inden der tages endelig stilling til, om det er offentlige midler, der skal til for at etablere et sådant prøveanlæg. Der er i princippet jo intet til hinder for, at en prøvestation som den, der her er omtalt, kunne etableres i privat regi, hvis der altså overhovedet er reelt behov for en sådan.

I Det Konservative Folkeparti kan vi derfor ikke på nuværende tidspunkt være med til at støtte beslutningsforslaget.

Niels Anker Kofoed (V):

Denne stribe beslutningsforslag er selvfølgelig interessant læsning. Man skulle tro, vi var i en krisesituation, siden man har så mange udmærkede forslag. Måske er vi i en

[Niels Anker Koføed]

krisesituation energimæssigt, men det skal jeg komme tilbage til senere.

Det første beslutningsforslag, nr. B 113, om energiafgifter for momsregistrerede virksomheder, hvor man vil pålægge disse ekstraafgifter, må vi afvise. Jeg kan sige det ud fra den enkle betragtning, at jeg synes, man tager fejl, når man siger, at friholdelse for energiafgifter er tilskud til virksomheder. Jeg kan ikke rigtig se, hvad formålet skulle være, ud over at man har en vældig lyst til at styre alting. Det er, ligesom VS betragter Danmark som en verden for sig, og derindenfor kan man altså spærre alle ude, og så kan man gøre, som man vil.

Men der er også noget, der hedder virksomheder, som skal konkurrere med virksomheder i andre lande. Det kan da ikke være nogen fornuftig idé at pålægge disse virksomheder ekstra omkostninger, for så blev konkurrencesituationen jo ulige. Jeg ved godt, at man så siger: jamen så vil vi fordele disse midler rundt, som det passer os, til hvem vi kan lide; og de er rødhårede eller sorthårede eller krølhårede eller skaldede, formentlig ville det være det kriterium, der ville være bedst egnet til fordeling af disse midler.

Jeg skal ikke ofre flere ord på beslutningsforslag nr. B 113, men bare sige, at mit parti har ikke meget sympati for dette forslag, og derfor må vi afvise det.

Det næste forslag er B 114, om udnyttelse af biomasseenergi og vedvarende energikilder. At der er noget, der er vedvarende i denne verden, har jeg nu ikke meget tiltro til, for det kan godt være, at solen er vedvarende, men det apparatur, der skal anvendes for at tage solenergien ned, er i hvert fald ikke vedvarende.

Så kan man selvfølgelig spørge, om halm er vedvarende. Ja, det er vedvarende på den facon, at det kommer igen hvert år. Men det koster noget at omsætte den halm til andre ting.

Når det gælder biomasse, biogasanlæg, er det selvfølgelig interessant at læse bemærkningerne om, at når nu olieprisen falder med 1.000 kr., så falder incitamentet til at tage andre energiformer i anvendelse. Det er for så vidt korrekt, men hvis man betragter f.eks. landbruget som et erhverv, der også skal konkurrere med andre, bliver man nødt til at have markedsmekanismen med ind i billedet.

De erfaringer, man hidtil har haft med biogasanlæg, har jo ikke just været så positive, så jeg kan i hvert fald højst sige, at der skal yderligere forskning til.

Det, vi har oplevet i energiudvalget, har i hvert fald ikke været noget, der egner sig til efterfølgelse på privat basis. Jeg er derfor enig med VS i, at hvis man skal gå i gang med biogasanlæg, skal der øgede statstilskud til. Hvis jeg f.eks. skulle have været i gang med biogasanlæg, ville jeg gerne have haft i hvert fald 80 pct. tilskud til anlægget, og så ville jeg alligevel være betænkelig ved at gå i gang med sådan en investering. Vi har et nyt, fint anlæg på Bornholm, som har fået umådelig mange tilskud og megen venlighed fra alle myndigheder, ja, jeg tror, tilskuddet ligger på 70-80 pct., men jeg må bare med beklagelse meddele Folketinget, at det er ikke økonomisk forsvarligt alligevel.

Men fordelene ved dette biogasanlæg for en landbrugsejendom er, at man tager lugten væk. Lugten er ubehagelig, men just ikke sundhedsfarlig. Alligevel er det selvfølgelig godt for naboerne, hvis man kører gylle ud, der er blevet afgasset.

Det, jeg tænker på, når jeg ser på dette »udmærkede forslag« om budget, er transportomkostningerne. Har man egentlig beregnet, hvad transportomkostningerne løber op til, hvis man skal transportere gødningen til disse fælles biogasanlæg? Jeg er næsten sikker på, at mindst halvdelen af de indtægter, man får fra biogasanlæg, går alene til dækning af transportomkostningerne. Jeg sad og regnede ud, at på dette 150 tons-anlæg skulle der bruges ca. 75.000 liter dieselolie alene for at transportere råvaren til biogasanlægget, og eftersom motorerne til biogas ikke er særlig anvendelige endnu, må man fortsat anvende dieselolie til dette formål.

Dernæst er det heller ikke regnet ud, hvad det koster at have sådan et apparatur kørende. De transportvogne, der skal bruges, koster vel ca. ½ mill. kr. stykket, så det i sig selv er en ret stor omkostning, plus den energi, der er gået til at fabrikere disse transportvogne, plus det dækslid plus det vejslid, der også kommer.

Disse omkostninger skal også med, så jeg vil, hvis jeg skal være venlig, sige: forsk noget mere i det frem for at lokke folk ud på den glidebane, det er.

[Niels Anker Kofoed]

Jeg skal ikke undlade at gøre opmærksom på, at jeg også er lidt betænkelig ved den smittefare, der er ved at samle gylle sammen. Det er helt givet et problem, der ikke er så nemt at komme over.

Så vidt jeg kan se i øjeblikket, er biomasseenergi meget interessant, men ikke særlig realistisk, og hvis man endelig skal have det fremmet, tror jeg, at de tilskud, der er beregnet her, er cirka halvdelen af, hvad der er nødvendigt, hvis man skal fremme den udvikling. Min konklusion er altså, at vi ikke er særlig varme på dette forslag, for at sige det meget mildt.

Det næste beslutningsforslag er nr. B 115, om elbesparelser. Her har jeg lavet nogle notater. Jeg finder, det er et teknisk katalog over, hvad man kan påbyde, og jeg vil også sige, at det er et interessant skrivebordsarbejde, hvortil der formentlig er gået megen energi.

Det principielle i sagen er den fantastiske mistillid til den enkelte borgers tankevirk-somhed, eller også er det en mistillid til skolevæsenet, fordi skolevæsenet ikke har undervist borgerne, så de er i stand til selv at finde ud af nogle besparelserforanstaltninger. Det må så falde tilbage på Folketingets folkesko-lelov, den sidste fra 1975. Men samtidig fore-kommer det mig – således opfatter jeg det i hvert fald – at der er en fantastisk tro på eli-tens, intelligensens enorme indsigt og en tro på, at den er i stand til at påbyde og fortælle, hvordan folk skal spare, i dette forslag.

Nu skal man jo også i sin spareiver passe på, at disse spareforanstaltninger ikke koster mere, end besparelserne i og for sig indbrin-ger.

Ja, det er et vældig interessant katalog, men jeg gider ikke læse det mere, så vi kan sige, at selvfølgelig vil de fornuftige menne-sker ikke bruge mere energi, end det er nød-vendigt, så derfor tror jeg, at det er noget, vi må overlade til folk. Som en oplysning vil det selvfølgelig ikke være at foragte at give dem lidt vejledning, men jeg tror ikke, at skrivebordsgeneralerne er i stand til at for-tælle folk alt, hvad de skal gøre. Altså nej til dette forslag.

Forslag nr. B 116, om offentlig produktion af halmfyr. Der må jeg tilslutte mig de tidli-gere ordførere og sige, at jeg synes, det har udviklet sig udmærket. Alle har frit haft lov til at producere halmfyr.

Jeg kan selvfølgelig småprale lidt af, at jeg nok var den, der udviklede det første fuldau-tomatiske halmfyr i Danmark. Derfor var jeg sur på den daværende energiminister – der sidder her i salen – over, at vi ikke fik nogen hjælp til udførelse af dette arbejde, men det viste sig alligevel, at det var en meget god forretning med det halmfyr. Nu er det imid-ler tid udbændt.

Men jeg tror ikke, at det offentlige er i stand til at lave en produktion. Den socialde-mokratiske ordfører var også lidt betænkelig, selv om det rykkede lidt i ham, da han tænkte på Nakskov.

Det sidste forslag er nr. B 117, om prøve-station for halmfyr og halmforgasningsanlæg. Der kommer jeg nemlig til den socialdemo-kratiske ordfører, som syntes, at denne prø-vestation skulle ligge i Nakskov. Så fik Nak-skov alligevel noget.

Min formening er, at med hensyn til halm-fyr har vi en udmærket afprøvningsanstalt i Horsens på SJF; jeg tror, de fleste halmfyr er afprøvet dér. Desuden har vi Dansk Kedel-forening, som laver nogle udmærkede af-prøvninger i praksis, og de er nok bedre end mange af dem, man laver ved statslige af-prøvninger.

Vi beundrer selvfølgelig den flid, hvormed VS har udarbejdet disse forslag, men vi kan desværre ikke tilslutte os disse forslag. Der-for må vi afvise dem.

Riishøj (SF):

Det er en række særdeles grundige og vel-gennemarbejdede forslag, vi har til behand-ling her. Jeg skal ikke gå i detaljer i de be-regninger, der er gjort. Det har jeg naturlig-vis ikke haft mulighed for at gøre, men ved en førstebehandling er det også rimeligt at tage stilling til de principielle spørgsmål i forslagene.

Vi deler den frygt, som VS også har for den vækst, der har været i elforbruget, og vi har også vort eget forslag til behandling i dag og kan helt klart tilslutte os sigtet i de forslag, som er til behandling her.

Den aftale, som er indgået imellem rege-ringen og Socialdemokratiet, har allerede nu været inde i debatten. Denne aftale er jo bredt formuleret og kan tolkes forskelligt, og så vidt jeg kan se, er der usikkerhed omkring fortolkningen af den. Det, der er interessant

[Riishøj]

her, er naturligtvis, hvordan den omsættes i praksis.

Vi har den opfattelse i tilknytning til B 113, at dersom der virkelig skal ske elbesparelser i erhvervssektoren, må der være økonomiske incitament. Det, der er besynderligt i den argumentation, som ministeren fremfører, er jo, at han mener, at kampagner, som kan være udmærkede, i sig selv er nok. Vi har så den opfattelse, at som samfundet nu engang fungerer, så er økonomiske incitament nødvendige, dersom der skal spares på energiforbruget.

Erhvervslivet har jo på grund af faldet i energipriserne haft gigantiske besparelser i forbindelse med det samlede elforbrug og energiforbrug, og det samlede energiforbrug udgør en stadig lavere del af de samlede omkostninger. Under disse vilkår er det ikke muligt trods smukke henstillinger at gennemføre meget store energibesparelser, medmindre der gives meget store erhvervstilskud direkte fra statskassen uden modydelse fra erhvervslivets side. Det er udmærket med kampagnerne, men vi har altså skepsis med hensyn til, at de fører til resultater, medmindre der sker en ændring i tarifsystemerne, og medmindre den automatiske elafgiftsrefusion og energiafgiftsrefusionen ophæves.

Man kan diskutere, hvordan det skal gøres, den konkrete udformning, men uden økonomiske incitament når man ikke de resultater, der skal nås. Derfor er vi enige i sigtet med forslag nr. B 113 om de momsregistrerede virksomheder. Det passer i sigtet til vores forslag, som vi skal behandle bagefter. Vi har ikke lagt os fast på en bestemt model – sidst vi gjorde det, blev vi kritiseret for det – men lægger det bredt op, men kan der nås til enighed om et ændret tarifsistem og en form for energibesparende afgiftssystem, medvirker vi meget gerne dertil.

Jeg håber, at det vil være muligt. Ellers står vi i den situation, at der, som ministeren siger, men med et andet indhold, kan blive tale om gigantiske fejlinvesteringer, nemlig i nye store kulfyrede kraftværker i milliardklassen. Det er jo ikke småting, de koster. Det vil formodentlig blive i størrelsesordenen 8 mia. kr., der skal investeres af elselskaberne i nye store kulfyrede enheder.

Vi mener, at der skal gøres et forsøg, et ægte forsøg, på at få standset disse fejlinve-

steringer igennem en ændring af afgifts- og tarifsystemerne.

Vi er enige med VS i beslutningsforslag nr. B 114, om den vedvarende energi. Jeg mener – og det har jeg også hørt Det Radikale Venstre udtale – at der er behov for at samle ressourcerne til den vedvarende energi. De er spredt i dag. Nogle er under Energiministeriet på forskellige konti, nogle er under Energistyrelsen. Det ville være rimeligt at samle disse ressourcer i et egentligt fremstød for den vedvarende energi i en selskabsform. Man kan diskutere den nøjagtige udformning, men det skal være i en selskabsform, der virkelig samordner tilskud, finansiering og oplysningsvirksomhed, sådan at de barrierer, der findes rundt omkring for at anvende vedvarende energi, nedbrydes.

Vi mener ikke, at de ressourcer, der er i dag, er tilstrækkelige. Vi mener bestemt heller ikke, at de er koordineret organisatorisk på den rigtige måde. De bør samles i én samlet enhed, som kan operere forholdsvis selvstændigt i forhold til ministerierne og styrelserne. Derfor vil vi støtte forslaget om et Vedvarende Energi-råd.

Man kan diskutere, hvor mange ressourcer der her og nu skal anvendes på biomassen. Der sættes her 1,5 mia. kr. af. Vi vil ikke her og nu lægge os fast på et bestemt beløb, men det er afgjort, at skal de miljøfremstød, der sker inden for biomasseområdet, gennemføres med et rationelt formål, miljømæssigt, energimæssigt, så skal der uundgåeligt anvendes meget store samfundsmæssige ressourcer, og dem er vi villige til at yde, fordi de penge kommer rigeligt igen.

Der er derefter en række forslag vedrørende halmen. Det, vi kan indvende fra SFs side, er, at afvejningen af miljøhensynet og energihensynet i forbindelse med halmforslagene efter vores opfattelse ikke er tydelig nok. Vi er enige i, at det indtil videre er nødvendigt at anvende halm til energiformål, men vi ved også, at der er miljømæssige hensyn og problemer i forbindelse med anvendelsen af halmen til energiformål, og at der også er alternative anvendelser af halmen, nedmuldningen f.eks. Det er jo et emne, der i høj grad diskuteres i tilknytning til diskussionerne om forureningen af havene, og det er afgjort, at halmens anvendelse kommer ind også i forbindelse med disse overvejelser.

[Riishøj]

Derfor er det måske nok for tidligt ligefrem at tage stilling til et offentligt halmsekskab. Hvis der skal anvendes meget store beløb på et halmsekskab, skal man nok være sikker på, at en meget væsentlig del skal anvendes til energiformål på lidt længere sigt. Når der oven i købet er en beskæftigelsesgaranti indbygget i det halmsekskab, hvor man faktisk har en ansættelsesikkerhed, må der jo virkelig være en langsigtet garanti for, at halmen rent faktisk på lang sigt anvendes til energiformål.

Vi er villige til at se nærmere på det, men man er altså inde i nogle overvejelser om halmens anvendelse, som nok trænger til en afklaring.

Derimod ville en prøvestation være rimelig. Den bør efter vores mening oprettes i offentligt regi, men naturligvis meget gerne i samarbejde med de virksomheder, som arbejder inden for området.

Det er vigtigt, at de anlæg, der kommer op at stå, er miljømæssigt optimalt rigtige, og det vil sige de kollektive, de større anlæg i denne forbindelse, det er der ikke tvivl om; vi beklager, at der er bygget så mange individuelle anlæg. De er bygget for længe siden, men det er her, de helt store problemer er. Jo længere vi kan komme væk fra de individuelle anlæg og over til miljømæssigt optimale fællesanlæg, og jo hurtigere vi kan gøre det, desto bedre. Derfor deler jeg ikke hr. Niels Anker Koføeds opfattelse af, at det er så smukt med alle disse individuelle gårdfyrrundt omkring. Ifølge de miljørapporter, der er lavet indtil nu, er det faktisk dem, der volder de helt store problemer.

På trods af disse forbehold i forbindelse med halmen vil vi stille os særdeles positivt over for ikke mindst elforslagene og biogasforslagene, og så synes jeg naturligvis, vi skal have en diskussion på tværs af miljø og energi om halmens anvendelse. Det er tiltrængt.

Lone Dybkjær (RV):

Ligesom andre ordførere vil jeg gerne udtrykke min imponerethed over de meget omfattende VS-forslag. På en måde synes jeg, det er godt, at VS har fremlagt sådan en stor pakke, fordi det selvfølgelig giver en anledning til at diskutere tingene samlet og lidt mere overordnet. På den anden side synes jeg også, det gør det vanskeligt at finde frem

til, hvad man rent faktisk måske kan få gennemført.

Jeg vil godt lidt overordnet sige, at jeg synes, ét udgangspunkt for anvendelsen af disse forslag kunne være at prøve på at sætte dem ind i den energipolitik, der nu engang foreligger, og se, hvilke ideer der er bærbare. VS – og det er naturligt nok – laver sådan lidt større revolution på energipolitikken, og det ved jeg ikke om er så særlig konstruktivt, når det kommer til stykket, for hvis man gør det, er der risiko for, at der ikke er noget, der bliver gennemført. Hvis vi derimod prøver den metode, jeg foreslår, kan det være, der er noget af det, der skal gennemføres og kan gennemføres.

Overordnet er jeg enig med VS i det, der er hovedformålet. Hvis vi skal løse forureningsproblemerne – og VS har nævnt de to største forureningsproblemer, men det gælder vel i virkeligheden forureningsproblemerne i al almindelighed – er vi nødt til også at kigge på sammenhængen mellem energi- og miljøpolitikken, og det betyder selvfølgelig, at vi på energipolitikens område skal gå over til at have så meget vedvarende energi som muligt og så mange besparelser som muligt. Det er jeg fuldstændig enig med VS i, og det er også, hvad jeg har sagt i forskellige debatter på et tidligere tidspunkt.

Hovedproblemet i forbindelse med VS-forslagene er selvfølgelig finansieringen, det er klart. Vi er ikke tilhængere af, at der lægges øgede udgifter på erhvervsvirksomhederne i øjeblikket. Vi kan diskutere, om erhvervslivet kan bære de lønomkostninger, der kommer, men at lægge yderligere omkostninger på erhvervslivet i øjeblikket anser vi for uforvarligt.

Det er helt nødvendigt, at vi får større gang i eksporten, og dette her vil faktisk modvirke det. Dermed er jeg inde på det første forslag, B 113.

Jeg vil dernæst gerne sige, at der ingen som helst tvivl er om, at energiafgifter formentlig på en vis facon ville være det mest effektive. Jeg kan godt langt hen ad vejen være enig med SF's ordfører i, at det er svært at bruge overtalelsermetoder og kampagner og den slags, men for os bliver det overordnet altså, at vi ikke mener, vi kan pålægge erhvervslivet øgede udgifter i øjeblikket.

Når det så drejer sig om det næste forslag, nr. B 114, udnyttelse af biomasseenergi og

[Lone Dybkjær]

vedvarende energikilder, vil jeg godt henvise til det, som energiministeren sagde om det arbejde, der allerede var sat i gang, og som jeg synes er utrolig vigtigt at få sat i gang. Det er meget vigtigt, at vi ikke på nuværende tidspunkt får foretaget en lang række fejlinvesteringer på området biomasse.

Når det drejer sig om det Vedvarende Energi-råd, synes jeg, vi skal gå ind i en nærmere diskussion af det.

Det Radikale Venstre har på et tidligere tidspunkt diskuteret, om vi kunne samle tingene noget mere og få lidt mere kraft på den vedvarende energis område og få tingene bedre koordineret. Vi er ikke tilhængere af, at al støtte til vedvarende energi samles her. Vi synes i og for sig, den ordening, vi har med, at noget kører i Teknologistyrelsen, er meget udmærket, men man kan måske diskutere, om vi kan få sat lidt mere samlet kraft bag de tilskud og incitamenter i øvrigt, der er på energiområdet, når det drejer sig om vedvarende energi.

Så er der forslaget til folketingsbeslutning om elbesparelser. Jeg vil foretrække at vente med behandlingen af dette, indtil vi behandler SF-forslaget.

Når det drejer sig om forslaget om offentlig produktion af halmfyr, B 116, er vi ikke tilhængere. Vi mener ikke, det er nødvendigt. Jeg er i øvrigt enig i de betragtninger, som SFs ordfører gjorde sig på dette felt. Det, vi nu kommer til at tage en diskussion om, er: hvad skal det videre perspektiv i halmanvendelsen egentlig være? Den store bekymring, man kan have i forbindelse med den kraftige udbygning, der sker på halmområdet i øjeblikket, er, om vi i virkeligheden skal anvende halm til energiformål eller vi skal anvende den til helt andre formål. Derfor er vi i hvert fald ikke tilhængere af, at der kommer yderligere produktion af halmfyr. Vi er derimod interesseret i at få en mere overordnet diskussion om halmens anvendelse også ud over de kommende år.

Når det drejer sig om prøvestationen for halmfyr og halmforgasningsanlæg, B 117, mener jeg, at der er et eller andet videncenter på Jysk Teknologisk Institut. Måske har jeg bare overhørt det, energiministeren sagde. Jeg synes i hvert fald ikke, der direkte blev sagt Jysk Teknologisk Institut. Men jeg mener, at det mest hensigtsmæssige vil være at tage udgangspunkt i det videncenter og se,

om der dér er behov for yderligere støtteforanstaltninger eller tilsvarende.

Birgith Mogensen (CD):

Tak til energiministeren for en gennemgribende og omfattende besvarelse vedrørende beslutningsforslag nr. B 113, B 114, B 115, B 116 og B 117. CD er i alle væsentlige hovedtræk enig med ministeren. Dog vil jeg gerne uddybe et par synspunkter.

Naturligvis er CD interesseret i såkaldt alternativ og vedvarende energi. Beskæftigelsesmæssigt og miljømæssigt siger det sig selv, at vi med nævnte energiformer skal forsøge at nå det mange gange gentagne mål, nemlig 10 pct. dækning af vort totale energiforbrug, men om dette mål kan nås inden 5 eller 10 år, må vi af naturlige årsager tage lidt afslappet på. F.eks. ved vi alle, at biogas i Vester Hjermitsev kun er vedvarende, fordi projektet er tilført en meget stor portion offentlige kroner. Projektberegninger har slået totalt fejl. Årsag: vi vidste for lidt, inden vi gik i gang. Derfor bør vi ikke haste vedvarende energi-projekter igennem for enhver pris.

Ligeledes ved vi, at solprojekter i Danmark ikke er den store succes. Jeg tror på, at nævnte vedvarende energiformer alt taget i betragtning ad åre vil kunne forrente sig, men vi bør tage små skridt og ofre penge på få forskningsforsøg, indtil vi har et produkt, som også samfundsmæssigt kan betale sig.

Inden for vindmølleområdet er der sket store fremskridt. For 5-6 år siden kostede vindmølle 6 gange så meget som kulel. I dag er forholdet 3:1, og jeg tør gætte på, at om 5-10 år vil kul- og vindmølleenergi kunne fremstilles til ca. samme pris.

Ja, hastværk er lastværk. Nogle af VS-beslutningsforslagene lider af denne hastværks-sygdom, som laver splid og spektakel og koster masser af spildte skatteyderpenge. F.eks. som når VS foreslår at ødelægge industriens konkurrenceevne med energiafgifter og bruge beløbet, ca. 3,5 mia. kr., til usikre alternative energiprojekter. Tankegangen er absurd. Ja, tænk selv videre i større arbejdsløshedstal, når vores erhvervsliv må indskrænkes på grund af endnu ringere konkurrenceevne.

Opriktigt talt, der er intet positivt nyt i disse VS-beslutningsforslag. Derimod genkender jeg mange af energiministerens igangsatte ideer. CD kan ikke tilslutte sig forslagene.

Steffensen (KRF):

Jeg vil også gerne udtrykke, jeg ved ikke, om jeg skal kalde det beundring, for dette meget grundige arbejde, for det vil jeg tillade mig at sige at det er. Det er et grundigt arbejde, VS her har præsteret, og jeg synes faktisk, det er imponerende, at man har haft kræfter og energi til at få fremført disse synspunkter.

Jeg synes også, det er vigtigt, at vi sætter alle de initiativer, vi måtte kunne tage og vil tage i forbindelse med energispørgsmålene, ind i den energipolitik, som der er bred enighed om her i Folketinget. Det må være forudsætningen for, at man kan få noget konstruktivt ud af også nye tiltag og nye forslag fra forskellige partier.

Når det er sagt, vil jeg gerne tilføje, at der er ingen af disse forslag fra VS, som Kristeligt Folkeparti uden videre kan støtte. Men det betyder jo ikke, at der ikke er elementer i nogle af dem, der, som også ministeren så klart gjorde opmærksom på, er udmærkede, og som er værd at arbejde videre med inden for den energipolitiske ramme, som er fastlagt af et bredt flertal i Tinget.

Jeg skal kun knytte ganske enkelte kommentarer til hvert enkelt forslag. Det er jo rigtig, som ministeren også nævnte, at der på de allerfleste områder er taget initiativer. Der er forsøg i gang på en række felter, der er udviklingsprojekter i gang på en række områder, og der er selvfølgelig behov for mere forskning og mere indsigt på visse områder.

Tager vi det første forslag, om energiafgifter for momsregistrerede virksomheder, B 113, må jeg klart sige, at Kristeligt Folkeparti absolut ikke mener, at det er en vej at gå frem. Vi mener, at den mulighed, man her foreslår, nemlig at lægge en energiafgift på erhvervslivet, er en direkte forkert vej.

Tager vi det næste forslag, nr. B 114, er det klart, at hensigten er glimrende: samspillet mellem miljø- og energipolitik. Her er det værd at bemærke, at det Ølgaardudvalg, som vi allerede er ved at høre lidt nyt fra, og som der kommer noget mere konstruktivt og også måske mere kontant fra i løbet af ganske kort tid, naturligvis må med ind i billedet, inden man beslutter sig for forskellige tiltag netop på området miljø- og energipolitik. Men tanken er rigtig, og jeg synes, dette for-

slag er et af de mest konstruktive i den serie, vi har for os her.

Hvad angår beslutningsforslag nr. B 115, mener jeg selvfølgelig, at elbesparelser er udmærket. Her foreligger også en aftale mellem regeringen, Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre, og jeg kan sige, at vi ikke tror på de midler, VS foreslår i beslutningsforslag nr. B 115. Vi mener, man skal gå andre veje end dem, der er foreslået her. Men tanken om denne besparelse, som både er nødvendig og rigtig, kan vi selvfølgelig være med på.

Beslutningsforslag nr. B 116, om offentlig produktion af halmfyr, tror vi ganske enkelt ikke på. Vi mener ikke, at det er en rigtig vej at gå at sætte det offentlige til at producere i denne sammenhæng, og derfor kan vi ikke bruge dette forslag.

Hvad angår beslutningsforslag nr. B 117, om prøvestation for halmfyr og halmforgasningsanlæg, mener vi, det er naturligt, at de undersøgelser, som er i gang, afsluttes, inden man tager stilling til, om det er nødvendigt at få flere prøvestationer sat i værk end dem, vi allerede har.

Kort og godt: hensigten med en del af disse forslag kan vi helt tilslutte os, midlerne er vi uenige i. I øvrigt mener vi, at hele energipolitikken skal ses inden for den ramme, som et bredt flertal i Folketinget har lagt.

Dohrmann (FP):

Indtil begyndelsen af 1970'erne kunne danske forbrugere få dækket deres energibehov for yderst rimelige priser, også hvis man sammenligner med det, udlændinge måtte betale i deres hjemlande. Med energikrisen øjnede politikerne endelig en chance for at gå ind på energiområdet. De øjnede chancen for at komme til at styre og tilrettelægge det hele. Den blev udnyttet ikke alene af de socialistiske partier, men så sandelig også af de borgerlige, såkaldt borgerlige.

Tager vi det som udgangspunkt og sammenligner med de priser, forbrugerne må betale i dag, hvor Danmark vel nok har Vesteuropas højeste energipriser, er der i hvert fald én ting, vi skal undgå, og det er mere statsstyring, mere statskontrol, flere tilskud af alle mulige mærkværdige slags, som man nu måtte finde på herinde i Folketinget.

Hele det bundt af beslutningsforslag, vi her har til behandling, går i én ensidig ret-

[Dohrmann]

ning, nemlig mere styring, mere kontrol, flere tilskud, flere kroner i statskassen, som så igen skal deles ud til nogle højst tvivlsomme formål. Derfor afviser Fremskridtspartiet selvfølgelig hele dette bundt af forslag, og lad mig tilføje, at det også gælder det næste punkt på dagsordenen.

Det gør vi af hensyn til de danske forbrugere. En vedtagelse af forslag af denne karakter betyder helt sikkert, at det bliver endnu dyrere at købe energi, endnu dyrere at tænde en lampe hjemme i stuen eller få sin mad varmet. Derfor er samtlige forslag kun at betegne som en gang forbrugerfjendtlige forslag, der kun vil gøre energipriserne endnu dyrere også rent samfundsmæssigt.

Tinning (VS):

I dag er der næppe nogen, der er i tvivl om, at vi på energi- og miljøområdet står over for et ret klart valg. Vi kan vælge at holde af sted fra den ene sag til den næste, fra ulykke til ulykke, fra rapport til modrapport osv., eller vi kan vælge at angribe forureningen, hvor forureningen bør angribes, nemlig ved kilden.

De fem forslag, vi har til behandling her, er egentlig først og fremmest miljøpolitiske forslag. De handler om energipolitik, men de er miljøpolitiske, fordi vi kun, hvis vi betræder den vej, vi har lagt op til med vores forslag, er i stand til at angribe de massive forureningsproblemer, vi for tiden debatterer stort set hver eneste dag.

Der er ikke specielt megen brug for mere eller mindre mærkelige redningsplaner, men der er brug for alternative helhedsplaner for landbruget, for industrien, for transporten og for alle mulige andre områder. Dem har vi ikke særlig udviklet endnu, men vi har en alternativ energiplan. Og der er jo ikke nogen hemmelighed i, at vores forslag i høj grad bygger på de alternative energiplaner, som er blevet fremlagt de seneste år, og som det såkaldt grønne flertal med jævne mellemrum holder nogle møder om, uden at der egentlig er kommet specielt meget ud af det indtil videre.

Det er planer, som er fornuftige på en række områder, samfundsmæssige, for skønt de samlede udgifter til drift og investeringer i nogle få år bliver større end ellers,

kommer de langsigtede besparelser derefter, og de kommer, så det kan mærkes.

Miljømæssigt er der masser af fordele ved de alternative energiplaner. Det, vi ser ude over Europa, er jo, at man står og skal vælge mellem atomkraften og kulkraften, sagt anderledes: angsten for stråledøden eller angsten for skovdøden. Og det valg vil man blive stikkende i, hvis man ikke forsøger at finde en helt ny vej, nemlig den vej, der går ud på at angribe energipolitikken især med den miljøpolitiske synsvinkel, hvor vi altså går til roden af problemerne, angriber forureningen ved kilden.

De omtalte planer er ikke alene samfundsmæssigt og miljømæssigt fornuftige, de er også politisk fornuftige, fordi de i høj grad går ud på at styrke den enkeltes politiske magt, styrke den lokale politiske magt over for den centrale magt, og socialt er de fornuftige, fordi der er tale om at foretage en omlægning af hele ressourceforbruget og i øvrigt skære ned på visse typer overforbrug.

Det, det drejer sig om, er med andre ord, om vi skal forsøge at løse de grundlæggende problemer, vi står med, om vi skal forsøge at styre produktionen ud fra hensynet til økologiske kredsløb og ud fra hensynet til reelle behov, eller om vi skal fortsætte med nødforanstaltninger, som gør det muligt at holde lidt videre med den blinde vækst, som gør det muligt at få lidt mere vækst på forskellige virksomheder rundt omkring. Det er det fundamentale spørgsmål, som ligger til grund for stillingtagen til de fem forslag, vi har fremsat.

Derfor var der selvfølgelig ikke i hovedlinjerne noget som helst overraskende i indlæggene fra regeringspartierne ordførere. De varierede selvfølgelig lidt i formuleringerne og i underholdningsværdien, men alt i alt sagde man stort set, som også energiministeren gjorde, at det, VS her foreslår, består af to ting, nemlig dels noget, som vi allerede har taget eller er ved at tage initiativ til at gøre alligevel, dels nogle ideologiske tiltag, som vi ikke kan være med til.

Det var for så vidt den samme sang, som regeringspartierne fire ordførere sang med på. Jeg er derfor sikker på, at ordførerne vil både forstå og om nødvendigt tilgive mig, når jeg nøjes med nogle generelle kommentarer til ministerens indlæg og afstår fra en egentlig gennemgang af regeringspartierne

[Tinning]

fire ordførerindlæg, som vi ellers har måttet overvære.

Jeg er ikke sikker på, jeg fik det hele med i energiministerens opremsning, men jeg vil prøve at nævne nogle af de 7, 8, 9 initiativer, vi har taget eller er ved at tage, og som blev omtalt i første del.

Ministeren omtalte nye finansieringsregler. Det er rigtigt, at vi har fået lavet indeksfinansieringen, og det er såmænd godt nok. Vi havde foretrukket, at man var gået videre, og at man også havde fået en rentesikring med, som vi har diskuteret før.

Ministeren nævnte nye tilskudsregler til den vedvarende energi. Det er meget godt, men det mest interessante er selvsagt den samlede beløbsramme, som er og hele vejen igennem har været disse sølle 110 mill. kr.; og det nytter ikke noget over for en forslagspakke, som satser på en massiv udbygning af vedvarende energi, at komme og bilde os ind, at det er vi sådan set i gang med, fordi vi hele tiden har siddet og pillet med forskellige regler for, hvordan man skal bruge 110 mill. kr. Den går ikke, hr. minister, det er for billigt.

Ministeren talte om afgiftsfritagelse for indenlandske brændsler. Jeg har ikke det fornødne historiske overblik, men det er der måske andre der har. Jeg mener ikke, det er noget, i hvert fald den siddende energiminister har grund til at bryste sig af. Jeg ved heller ikke, hvor mange ministre man skal tilbage i rækken for at finde ud af, hvor det kom fra, men det er i hvert fald en så gammel ting, at jeg synes, det er lidt pinligt, at ministeren hiver det frem.

Så er der denne haldmødebog, som ministeren godt nok har bestilt, men som ikke er kommet, og som jeg derfor heller ikke synes der er meget mere ved.

Dernæst er der den forstærkede indsats for elbesparelser. Det tror jeg også ministeren nævnte. Det synes jeg næsten er det mest pinlige. Jeg hører også Radioavis en gang imellem og læser aviser og er godt klar over, at ministeren drager rundt til forskellige morgenmøder med erhvervslivet, og vi får også nogle gange en pressemeddelelse, hvoraf vi kan se, at ministeren nu har udtalt over en kop kaffe på en virksomhed et eller andet sted, at man skal gøre meget ud af elbesparelser, og så fortsætter kampagnen i øvrigt. Det er stort set, hvad der er i disse meget

berømmede kampanjer, men jeg vil gerne høre noget mere om dette forskningsprojekt, som gav mulighed for elbesparelser. Jeg mener egentlig, at det, der er brug for, er at vende det hele om, og det vil jeg med det samme bede ministeren kommentere. Vi kan måske vende tilbage til det under behandlingen af SFs forslag. Hvad er det for konkrete ideer, som man har tænkt sig at realisere i dette forskningsprojekt, for det er jo det afgørende? Jeg ved som sagt udmærket, at ministeren synes, elbesparelse er en god idé, bevares, men det kan vi jo ikke bruge.

Så fik vi vist om biogassen også at vide, at Ølgaardudvalgets statusrapport er på trapperne, og det er for så vidt også rigtigt nok, men én gang til: hvad så?

Jeg synes sammenfattende om det, at det ikke er nok, når ministeren siger: vi har allerede taget nogle initiativer, for dermed får vi jo reduceret debatten til, om ministeren er klar over, at der er noget, der hedder biogas, at der er noget, der hedder vedvarende energi, at der er noget, der hedder problemer med for stort energiforbrug og for stort og omfattende elforbrug. Men det skal vi jo ikke diskutere, for det ved ministeren selvfølgelig godt, det er da klart. Det, vi skal diskutere, er, hvor meget der skal gøres ved tingene.

I den anden del sagde ministeren, at det i virkeligheden bare er nogle ideologiske markeringer, VS skal have hældt af sig, og det gælder vel nok især den offentlige produktion af halmfyr samt selvfølgelig beslutningsforslag nr. B 113 om energiafgifter for momsregistrerede virksomheder.

Det vil jeg gerne sige noget relativt udførligt om, for jeg synes, at regeringspartiernes ordførere stort set gjorde det mest pinlige, man kan; idet de bare sagde, at det er ideologi, og det er vi jo ikke enige om, så jeg går videre til det næste.

Fru Lone Dybkjær sagde, at man i Det Radikale Venstre har det synspunkt, at man ikke skal pålægge erhvervslivet øgede udgifter og derfor ikke kan støtte beslutningsforslag nr. B 113. Det mener jeg må bygge på en misforståelse.

Jeg tror, at et godt udgangspunkt for forståelsen af dette forslag faktisk skal hentes hos Energiministeriet selv, nemlig i statusnotatet »Energiplanlægning 1986«, hvor man på s. 66 skriver:

[Tinning]

»I erhvervslivet er der med andre ord en »kamp« om investeringsmidlerne. Dette medfører, at det i perioder med lave eller faldende energipriser kun vil være meget oplagte energibesparelserprojekter, der vil blive gennemført. Disse forhold forstærkes af, at energien i mange virksomheder spiller en sekundær rolle, idet den kun tjener til at få produktionsmidlerne til at fungere.«

Det synes jeg er en meget præcis beskrivelse af, hvordan det ser ud med energibesparelserprojekternes muligheder i erhvervslivet. Og det, vi så siger, er:

Enten kan vi acceptere, at erhvervslivet og den enkelte virksomhed kun investerer i de energibesparelserprojekter, der kan betale sig for dem selv. Det mener jeg er den ene synsvinkel, og hvis man er enig i den, kan man sådan set bare tage med ministeren ud og drikke kaffe.

Den anden synsvinkel er den, der drejer sig om, at energipolitikken og elforbruget også skal ses ud fra en miljømæssig synsvinkel, at det er afgørende for samfundet, hvor meget el og hvor megen energi i øvrigt der bliver brugt.

Dér siger vi: der er egentlig ikke nogen speciel rimelighed i for det første, at de momsregistrerede virksomheder i den grad har kunnet lukrere på eller profitere af de stærkt faldende energipriser, sådan som det også er beskrevet i vores forslag. Der er slet ingen grund til, at de egentlig tilfældigt faldende energipriser betyder, at der bliver taget færre og færre elbesparelsesinitiativer i erhvervslivet. Det mener jeg ikke at vi skal acceptere, og derfor siger vi egentlig meget behersket til erhvervslivet, at vi nu skal tilbage til niveauet i 1983 og fra det niveau simpelt hen opregulere energipriserne efter månedsprisindekset med et tillæg på 5 pct. om året. Altså en fastlagt og forudsigelig jævn stigning i udgifterne til energi – ikke – og dér tror jeg hr. Svend Åge Petersen vil gøre klogt i at læse også de næste kapitler af den økonomiske grundbog – fordi vi har overset, at det isoleret betragtet vil betyde prisstigninger. Hvis man uden videre siger: nu bliver der øgede udgifter i den pågældende virksomhed, og derfor stiger priserne alt andet lige, så er det jo rigtigt nok, men sådan fungerer virkeligheden ikke, og det ved hr. Svend Åge Petersen også godt.

Det, der vil ske, er selvfølgelig, at man på den virksomhed, fordi man rigtigt nok isoleret set får pålagt en øget udgift, vil kunne lave en ny beregning af, om det kan betale sig at foretage energibesparende foranstaltninger på virksomheden – energibesparende foranstaltninger, der vil medvirke til det, som i hr. Svend Åge Petersens sprog hedder »en reduktion af omkostningsniveauet«, og dermed en forbedret eller i det mindste en uændret konkurrencesituation og altså ikke den påståede ødelæggelse af virksomhedens muligheder. Samtidig siger vi, at man dér, hvor man ønsker at foretage den slags investeringer, klart nok kan have problemer med at finde midlerne dertil, som jo skal udlægges i første omgang, før det begynder at kaste penge af sig, og det kan man få tilskud til fra den samlede forhøjelse. Så enkelt er systemet, og det betyder altså hverken, at vi nu pålægger erhvervslivet øgede udgifter uden videre, eller at priserne vil stige – så enkelt er det ikke. Det betyder derimod, at vi organiserer nogle bestræbelser for at fremme energibesparelserforanstaltningerne i erhvervslivet, og det er jo noget andet. Derfor forstår jeg egentlig ikke helt fru Lone Dybkjærs meget hurtige afvisning af dette forslag.

Om biomasse er der jo også blevet sagt en del, og derfor vil jeg i første omgang nøjes med at citere det følgebrev, som blev udsendt, såmænd af energiminister Svend Erik Hovmand, miljøministeren og landbrugsministeren, den 21. maj 1986 til rapporten om biogasfællesanlæg og NPO-handlingsplanen. For ministeren skriver selv i følgebrevet:

»Rapportens beregninger tyder på, at de fleste anvendelser af biogas fra fællesanlæg i energiforsyningen er samfundsøkonomisk fordelagtige . . .«

I selve rapporten står der s. 19:

»Beregningerne viser dog i hovedtræk,

– at de fleste anvendelser af biogassen i energiforsyningen er samfundsøkonomisk fordelagtige, når der tages hensyn til NPO-handlingsplanens krav, og når biogasanlæggene er tilstrækkelig store,

– at der ved alle anvendelser af biogas er en klar valuta- og beskæftigelsesmæssig fordel,

– at valutaudgiften til anlæggene tjener sig ind på mindre end 2 år og ofte hurtigere,

– at nettobeskæftigelsesvirkningen, specielt hvor der anlægges nye distributionsnet til gas

[Tinning]

eller fjernvarme, er betydelig og her hovedsagelig koncentreret til anlægsfasen.«

Derfor må jeg på baggrund af debatten spørge ministeren, hr. Niels Anker Kofoed og andre: skal vi betragte skrivelsen fra landbrugsministeren, miljøministeren og energiministeren fra maj 1986 som forfejlet? Skal vi betragte det, jeg netop har citeret fra rapporten om biogasfællesanlæg og NPO-handlingsplanen fra marts 1986, som forfejlet, som overoptimistisk, som læggende op til en alt for bastant og hurtig udvikling, der slet ikke tager hensyn til det forskningsmæssige og tekniske udviklingstrin, vi befinder os på? For hvis både ministeren og regeringspartiernes ordførere ønsker at rette en så massiv kritik mod den handlingsplan, som vi har fået fra Miljøstyrelsen, Energistyrelsen og Landbrugsministeriet, synes jeg selvfølgelig, vi skal have det tilpas klart og tydeligt frem, for så er der tale om en politisk markering, der bør føre til, at vi får at vide, hvad vi så skal gøre.

Jeg ved godt, at hr. Niels Anker Kofoed kan sige, hvad enhver amatørvenstresocialist kunne finde på, nemlig at vi bare vil have en tilskudsprocent på mindst 100 og gerne 110. Men den slags billige løsninger er vi slet ikke interesserede i; det, vi vil vide, er: hvad så? Jeg mener, at de fleste indvendinger imod at lave en massiv satsning på biogasfællesanlæggene og biogasanlæg i øvrigt allerede er tilbagevist af ministeren selv.

Men vi skal også tænke på, at alternativerne ude i det virkelige liv er, at enten satses vi på biogassen, eller også skal vi faktisk bruge en hel del kroner på at lave de forskellige gylletanke, hvor det eneste, der sker, er en opbevaring til et bedre tidspunkt ud fra en miljømæssig synsvinkel, men hvor vi overser, at naturgødningen, gyllen, jo rummer energiresourcer. Det, vi siger, er, at den skal bruges, og at den skal bruges bedst muligt og fornuftigt; derfor skal der satses på den. Vi siger ikke, at dette her er aldeles gennemforsket, fuldstændig ukontroversielt, helt klart osv., og det siger vi ikke, for det ville være en fordrejning, nej, vi siger, at der stadig mangler en forsknings- og udviklingsindsats, men at vi må i gang, og at vi selvfølgelig må hente erfaringerne undervejs. Det er baggrunden for, at vi i beslutningsforslag nr. B 114 siger, at vi må satse ret massivt på biogasanlæggene.

Jeg ville egentlig have sagt noget om elbesparelser, men det vil jeg vente med, til vi når frem til forslaget fra SF – for det synes jeg gør debatten en smule mere overskuelig – og i stedet vil jeg komme med nogle enkelte kommentarer til ordførerne.

Jeg forstod egentlig ikke hr. Helge Mortensens stillingtagen til beslutningsforslag nr. B 113, altså det, der drejer sig om energiafgifter for momsregistrerede virksomheder. Jeg synes umiddelbart, at hr. Helge Mortensen forsøgte at forklare, hvad aftalen med regeringen vedrørende eludbygning går ud på, og det er jeg selvfølgelig glad for. Jeg forstod også, at der var en lille positiv markering i form af, at hvis der overhovedet skulle være noget af noget som helst, kunne man overveje at lægge det i Nakskov, men det var nok lidt langt ude. Jeg vil derfor først og fremmest spørge hr. Helge Mortensen, hvilken holdning Socialdemokratiet har til beslutningsforslag nr. B 113, altså forslaget om energiafgifter, og jeg vil selvfølgelig også meget gerne høre argumenterne.

Hr. Svend Åge Petersen har jeg egentlig ikke noget nyt at sige.

Hr. Niels Anker Kofoed vil jeg sige tak til. Det er altid rart at få at vide, at vi udviser en beundringsværdig flid, at det er interessant læsning, osv., men jeg vil gerne sige til hr. Niels Anker Kofoed, at han sådan set var ved at få fat i det helt centrale i starten af sin tale, inden det hele gik amok. Det var dér, hvor hr. Niels Anker Kofoed sagde, at vi måske er i en krisesituation. Det er nemlig det, det handler om; det er lige præcis det, vi er. Vi er økologisk og miljømæssigt i en krisesituation, fordi vi er alt for godt i gang med at undergrave det naturgrundlag, som vi selv skal leve som en del af.

Vores forslag har lige præcis det sigte også at se energipolitikken i den miljømæssigt korrekte sammenhæng. Det er af miljømæssige grunde, der skal satses på vedvarende energi, på biogasanlæg osv. Det er stadig ikke sådan, at vi i VS mener, at nu kan vi bare køre derudad, fordi det hele er afklaret, nej, der er mange problemer, der mangler at blive afklaret, og en af grundene til det er selvfølgelig den klassiske indvending fra regeringspartierne imod massiv udbygning med vedvarende energi, nemlig at vi ikke ved nok, så det vil vi ikke gøre. Men fordi vi ikke ved nok og ikke får gjort noget, har vi

[Tinning]

heller ikke de tilstrækkelige erfaringer. Det, vi mener skal til, er en langt stærkere satsning både på forskning og på udvikling og selvfølgelig også på konkrete projekter, der kører.

Fru Lone Dybkjær er selvfølgelig en central person i enhver debat, der drejer sig om miljøpolitik, og i enhver debat, der drejer sig om energipolitik, og måske derfor en dobbelt central person i denne debat. Derfor var min skuffelse måske også dobbelt stærk, for fru Lone Dybkjær siger, at det er meget godt at komme med disse store og omfattende projekter, men det kan godt gøre det lidt svært at finde ud af, hvad der overhovedet kan lade sig gøre inden for den energipolitik, der nu engang føres. Den indvending forstår jeg godt. Vi kan hurtigt få nogle generelle debatter, hvor man bagefter må spørge, hvad det egentlig var, der var flertal for.

I stedet skulle fru Lone Dybkjær måske prøve at finde ud af, hvor vi kan samles om at blive enige om noget inden for de rammer, der nu engang er.

Så meget mere skuffende var det så, at fru Lone Dybkjærs indlæg om samtlige fem forslag ikke efterlod mig med ét eneste tilsagn om ét eneste lille punkt, hvor vi kunne forsøge at skabe enighed, undtagen med hensyn til det Vedvarende Energi-Råd. Det kunne vi måske nok overveje, og en del af argumentet herfor var, at det havde fru Lone Dybkjær selv nævnt for lang tid siden. Så står jeg tilbage og tænker: når fru Lone Dybkjær siger, at det måske er u hensigtsmæssigt at komme med de store, omfattende projekter, fordi det så kan blive svært at fastholde de steder, hvor vi konkret kan komme fremad, hvor vil Det Radikale Venstre så konkret fremad her? Det Radikale Venstre vil måske nok noget, men det blev der bare ikke sagt noget om. Og så står jeg tilbage og tænker: hvad skal vi så gøre? Det er jeg lidt skuffet over, for jeg mener egentlig, at der stadig sker gode ting inden for det grønne flertal, og det er vi jo alle sammen enige om på miljø- og energiområdet, men jeg synes – og det er bestemt ikke et forsøg på at placere skyld eller ansvar eller sådan noget hos nogen bestemt – at det grønne flertal i almindelighed har fået for lidt ud af det energipolitiske område i det sidste år, og jeg synes, det er trist, hvis det skal ende med, at der heller ikke kommer ret meget ud af debatten i dag. Jeg er heller ikke

helt sikker på, at jeg kan konkludere så skarpt, men jeg ville blot sige, at jeg var lidt skuffet over specielt Det Radikale Venstres indlæg i dag.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Jeg ved ikke, hvilken ølejr hr. Tinning har hentet sin energipolitiske viden fra, men det er i hvert fald helt forkert, når hr. Tinning står heroppe og giver udtryk for, at erhvervsvirksomhederne er rystende ligeglade med deres energiforbrug. Tværtimod er det sådan i dag, at f.eks. maskinfabrikanterne ikke alene konkurrerer på maskinernes teknologiske udvikling, men i allerhøjeste grad også konkurrerer på energiforbruget. Det kommer af sig selv med de høje energipriser, vi har, og som virksomhederne også må betale, selv om de er fritaget for flere af de afgifter, der her tales om. Men det er en påstand, der er fuldstændig grebet ud af luften, når hr. Tinning fremstiller det, som om energi bare er noget, man bruger. En maskine, der kan det hele, men som har et højt elforbrug, er usælgelig i dag, og derfor er de bemærkninger, hr. Tinning kom med om erhvervslivet og dets forbrug af bl.a. el, fuldstændig fejlagtige.

(Kort bemærkning).

Hans Hækkerup (S):

Hr. Tinning efterlyste Socialdemokratiets holdning vedrørende energiafgifter for virksomheder. Dertil kan jeg sige, at den tanke beskæftiger vi os meget med i en positiv ånd. Vi mener, det ville være en god idé at lægge en mindre afgift på virksomhederne og til gengæld dele den ud igen til de virksomheder, som virkelig gjorde noget for at spare på energiforbruget.

Det er også et af de spørgsmål, vi regner med vil blive behandlet i det udvalg, der er nedsat vedrørende elbesparelser. Vi synes, det kunne være meget nyttigt, om man kunne få gennemført et forsøg i den retning i et konkret område.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

Jeg må først undre mig over hr. Dohrmanns helt generelle despekt for det arbejde, der foregår i ølejrbevægelsen. Jeg synes, det

[Tinning]

var en rystende kulturpolitisk markering over for øljejrbevægelsen.

Bortset fra det har vi såmænd ikke hentet det i nogen ølejr, skønt det som sagt ellers kan være en god ting – nej, vi har såmænd hentet det i Energiministeriet, og jeg ved ikke, om der er nogen, der vil beskyldte det foretagende for at ligne en ølejr. Men det er faktisk energiministeren selv, der har skrevet i det omtalte statusnotat, »Energiplanlægning 1986« på side 66, hvorfra jeg citerede og nu til ære for hr. Dohrmann citerer nok en gang:

»I erhvervslivet er der med andre ord en »kamp« om investeringsmidlerne. Dette medfører, at det i perioder med lave eller faldende energipriser kun vil være meget oplagte energibesparelserprojekter, der vil blive gennemført. Disse forhold forstærkes af, at energien i mange virksomheder spiller en sekundær rolle, idet den kun tjener til at få produktionsmidlerne til at fungere.«

Det er altså Energiministeriet selv, der beskriver, at overvejelser over energiafgifterne i de helt klassiske, velkendte økonomiske kalkuler, man laver i den type virksomheder, kan spille en ret underordnet, en forholdsvis begrænset, rolle. Det er ikke noget, jeg finder på. Det er noget, energiministeren og Energiministeriet siger, og de ved vel en smule om, hvad der rører sig i erhvervslivet – tror hr. Dohrmann i hvert fald nok.

Det, vi siger, er: det er nødvendigt på nuværende tidspunkt at anspore til flere elbesparelser- eller energibesparelserprojekter i det hele taget i erhvervslivet, og det gør vi ved at fortælle erhvervslivet, at energiudgifterne vil forholde sig på den og den måde, ved simpelt hen at give dem et forudsigeligt forløb for de næste 10–15 år, for det gør det muligt også at lave langsigtede overvejelser over energibesparelser. Det kan man ikke gøre i dag, for energipriserne går op og ned. Nu går de meget ned, men enhver ved, at de på et eller andet tidspunkt kommer op igen. Vi tilbyder simpelt hen muligheden for langsigtede økonomiske kalkuler, der kan give de energi- og elbesparelser, vi alle sammen gerne vil have, og tilbyder oven i købet en gennemskuelig og klar finansieringsordning. Hvad hr. Dohrmann kan have imod det, kan jeg ikke forstå.

Hr. Hans Hækkerup sagde, at man ville overveje tanken om en reduktion af energiaf-

gifterne for momsregistrerede virksomheder i en positiv ånd – det kan næsten ikke være meget bedre – og at man håbede, det kom ind i det udvalgsarbejde, som foregår sammen med ministeriet, og at man måske får en forsøgsordning i gang. Det sidste synes jeg lugter af for lang tid, men hvis det er det eneste, vi kan nå frem til, er det selvfølgelig noget, men jeg vil gerne med det samme sige, at det ikke er os, der stiller os i vejen for at fremskynde en sådan forsøgsordning, også gerne uden om det arbejde, som foregår i Energiministeriet. Jeg ved ikke, om andre vil stille sig i vejen, men vi gør det altså ikke.

(Kort bemærkning).

Svend Åge Petersen (KF):

Jeg tror, hr. Tinning tidligere brugte udtrykket »ude i det virkelige liv« eller »ude i samfundet« eller noget lignende. Det har nærmest været min opfattelse – og den er blevet bekræftet her i dag – at det snart er det eneste, som VS i hvert fald ikke med rimelighed kan påstå at vide så forfærdelig meget om. Som energikonsulent kommer man altså ud i virksomhederne, og dér opdager man, at der måske nok er visse steder, hvor der endnu mangler at blive gjort noget på det energibesparelsermæssige område, men det er ikke på produktionsudstyret, det er på det bygningsmæssige. Imidlertid har vores energiminister jo allerede påbegyndt en oplysningskampagne om energibesparelser i erhvervslivet, hovedsagelig gående på det bygningsmæssige. Det ville måske være meget rart at have det med, inden man farer ud med tvang.

Der blev også tidligere sagt, at man skulle styrke den lokale politiske magt over for den centrale politiske magt. Jamen jeg troede, det var energibesparelser og i det hele taget energiområdet, vi diskuterede, men jeg kan se, at det nok så meget er det overordnede politiske, og i den henseende er jeg vist faldet rimeligt ind i rollen i dag.

Der blev også af VS' ordfører her sagt, at man skulle organisere nogle bestræbelser for at fremme energibesparelser i erhvervslivet.

Hvis man gik ud og spurgte fru Mortensen eller hr. Olsen om, hvad det var, der blev sagt her, ville man blive bedt om en gentagelse, for det forstod de ikke. Det er et politisk sprog, men det er selvfølgelig meget

[Svend Åge Petersen]

sjovt. Jeg vil påstå – og det vil jeg gerne have bekræftet – at det, der her blev sagt, med andre ord er, at vi nu kommer og tvinger erhvervslivet til at udføre energibesparelser. Jeg tror egentlig, det er lidt mere forståeligt, og jeg vil gerne have bekræftet, at det var det, der var meningen.

Til sidst et kort spørgsmål i anledning af, at der bliver talt om en forøgelse af udgifter i form af afgifter inden for erhvervslivet. Jeg hørte, at der blev talt om en vis forståelse for, at forbrugeren fik en højere pris. Javel, men hvad sker der med vores konkurrence-mæssige muligheder på eksportmarkedet, hvis vi pålægger erhvervslivet disse yderligere afgifter?

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

Hr. Svend Åge Petersen har fuldstændig ret i, at vi, når vi diskuterer energipolitik, også diskuterer generelle politiske problemstillinger, og enhver, der tror, det er muligt at diskutere energipolitik uden at diskutere generelle politiske problemstillinger, skulle finde et andet område at være ordfører på.

Det er selvfølgelig rigtigt, at der rundt omkring allerede er foretaget investeringer i elbesparelser også i erhvervslivet. Det er også rigtigt, at der ikke mangler så meget, hvis vi ser på, hvad der umiddelbart kan betale sig for den enkelte virksomhed. Der er stadig væk noget, som det egentlig kan betale sig for virksomheden at gøre, men som ikke bliver gjort, og det er det, energiministeren vil rette op på; det ved jeg godt. Men det, vi ønsker, er, at disse energibesparelser i erhvervslivet i højere grad foretages. Vi tvinger ikke direkte – det passer ikke – vi ønsker, at de bliver foretaget, og det, vi gør, er, at vi fortæller, hvordan energiudgifterne vil udvikle sig over en længere årrække. De vil for erhvervslivet stige jævnt op til forbrugerpriseniveauet, ja. Når erhvervslivet får den besked, vil der selvfølgelig være en række besparelsesinitiativer, som man ikke tager i dag, men som vil kunne betale sig, og på den måde er det rigtigt at tale om en slags indirekte tvang. Virksomhederne kan godt lade være, men det vil de så tabe penge på, og i stedet bør de gøre det. De bør altså investere i at spare på energien, og det synes vi er helt igennem udmærket.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Jeg foreslår, at det under punkt 15 anførte forslag henvises til skatte- og afgiftsudvalget, og at forslagene under punkterne 16–19 henvises til det energipolitiske udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

20) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 103:

Forslag til folketingsbeslutning om begrænsning af elforbruget.

Af Riishøj (SF) m. fl.
(Fremsat 28/1 87).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Energiministeren (Svend Erik Hovmand):

Dette forslag ligger jo i forlængelse af den diskussion, vi netop har haft, og jeg skal derfor ikke gentage de synspunkter, jeg gjorde gældende om VS' forslag om energibesparelser.

Beslutningsforslaget fra SF drejer sig udelukkende om elområdet, og jeg synes derfor, at der som udgangspunkt kan være grund til at understrege, at det i aftalen om eludbygning og elbesparelser, som regeringen og Socialdemokratiet indgik sidste år, blev fastslået, at der skal gøres en særlig indsats for energibesparelser, herunder elbesparelser. Det blev bl.a. aftalt, at der skal iværksættes et såkaldt forskningsprojekt, som allerede har været nævnt i debatten i eftermiddag – et projekt, som skal belyse de tekniske, økonomiske og administrative muligheder for gennemførelsen af mere vidtgående besparelser i vores elektricitetsforbrug.

Som nævnt tidligere i dag er dette forskningsprojekt netop indledt. Projektet gen-